

Co-funded by the
European Union

System EU ETS i mechanizm CBAM

Dr Anna Wójtowicz

Katedra Unii Europejskiej im. J. Monneta, Kolegium Ekonomiczno-Społeczne, SGH w Warszawie

Jak działa system EU ETS?

- na zasadzie „cap and trade”
- Cele redukcyjne wyznaczane są dla systemu EU ETS przez decydentów unijnych i są osiągane przez stopniowe obniżanie limitu dopuszczalnych emisji zanieczyszczeń dostępnych na rynku.
- Dostępny limit dzieli się na pozwolenia na emisję zanieczyszczeń zwane uprawnieniami UE (European Union Allowances – EUA).

European Union Allowances – EUA

- Uprawnienia EUA zakupuje się na akcjach organizowanych przez Europejską Giełdę Energii.
- Jedna EUA odpowiada jednej tonie emisji dwutlenku węgla do atmosfery.

Systemem EU ETS obejmuje

branżę
elektroenergetyczną i
ciepłownictwo,

energochłonne gałęzie
przemysłu (m.in. przemysł
stalowy, rafineryjny,
cementowy, produkcja
szkła i papieru)

lotnictwo komercyjne

Ile wynosi cena uprawnień?

- We wrześniu 2025 r. ceny uprawnień do emisji (EU Allowances EUA) na rynku EU ETS wahały się w przedziale 73-77 Euro za tonę metryczną

Gdzie trafiają dochody z EU ETS?

- budżety państw członkowskich.

Część tych dochodów wspiera także:

- fundusz innowacyjny (zastąpił program NER300 finansowany z EU ETS)
- fundusz modernizacyjnym

Fundusz innowacyjny

- Fundusz innowacyjny to jeden z największych na świecie programów finansowania wdrażania niskoemisyjnych technologii odnawialnych źródeł energii, w ramach którego przyznawane są dotacje dla przedsiębiorstw, które wdrażają te technologie.

Fundusz modernizacyjny

- Fundusz zapewnia wsparcie na modernizację systemów energetycznych i poprawę efektywności energetycznej dla trzynastu państw członkowskich UE o najniższych dochodach tj. Bułgarii, Chorwacji, Czech, Estonii, Węgier, Łotwy, Litwy, Polski, Rumunii i Słowacji, Grecji, Portugalii i Słowenii

Ile dochodów z EU ETS państwa członkowskie muszą przeznaczyć na transformację energetyczną?

- Zmieniona dyrektywa EU ETS nałożyła obowiązek na państwa członkowskie UE aby wydawały wszystkie dochody uzyskane z systemu EU ETS (lub równowartość tej kwoty) na zieloną transformację
- przed zmianą dyrektywy państwa członkowskie musiały przeznaczać co najmniej 50% dochodów z aukcji na cele związane z klimatem i energią
- Zmienione zasady wydatków weszły w życie od 5 czerwca 2023 roku

System EU ETS ang. European Union Emissions Trading System – EU ETS. Od kiedy działa w UE?

- Dyrektywa EU ETS została przyjęta w 2003 roku, Directive 2003/87/EC of the European Parliament and of the Council of 13 October 2003 establishing a scheme for greenhouse gas emission allowance trading within the Community and amending Council Directive 96/61/EC (Text with EEA relevance).
- mechanizm został uruchomiony w 2005 roku

Etapy wdrażania unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji zanieczyszczeń (EU ETS)

Etap 1 (2005-2007)

Etap 2 (2008-2012)

Etap 3 (2013-2020)

Etap 4 (2021-2030)

Najwięksi emitenci gazów cieplarnianych (dane z 2024)

- Chiny (29,2%)
- Stany Zjednoczone (11,1%),
- Indie (8,2%),
- UE (EU27) 8,2%,
- Rosja (4,8%),
- Indonezja (2,5%)
- a pozostałe emisje pochodzą z reszty świata (38,2%)

Jakie najważniejsze zmiany zawierają wnioski ustawodawcze pakietu „Fit for 55”?

- <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>

Jakie zmiany nastąpiły w systemie EU ETS?

- Komisja zaproponowała kompleksową zmianę obowiązującego unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS).
- Cel: ogólna redukcja emisji w odnośnych sektorach o 61% do 2030 r. w porównaniu z 2005 r.

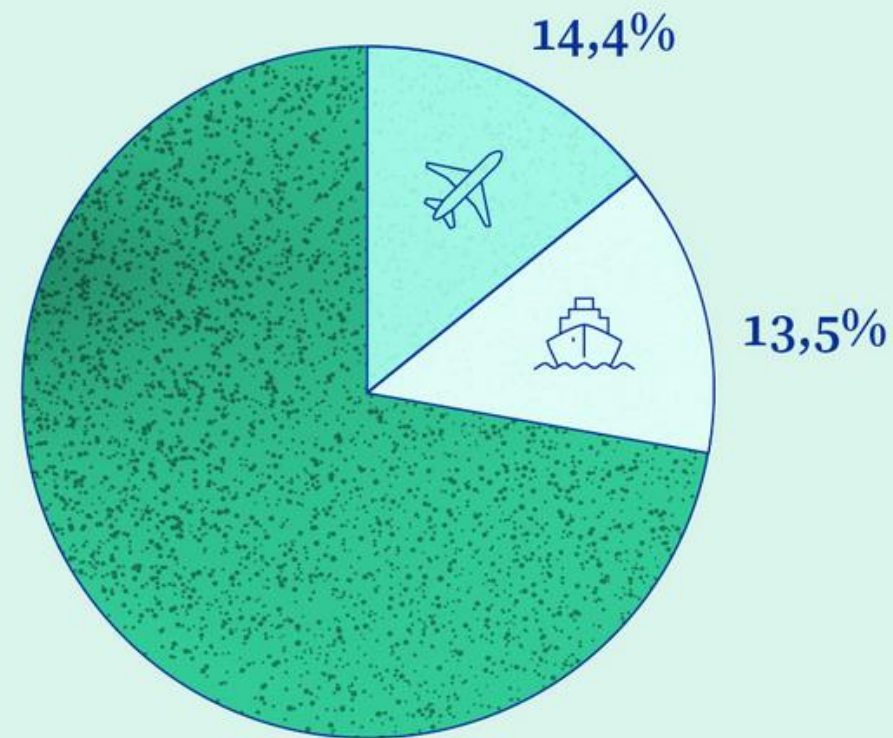
Poprzez:

- włączenie do EU ETS emisji pochodzących z transportu morskiego
- stopniowe wycofywanie przydziału bezpłatnych uprawnień dla lotnictwa
- Zwiększanie środków finansowych udostępnianych z funduszu modernizacyjnego i funduszu innowacyjnego

Skąd taka potrzeba?

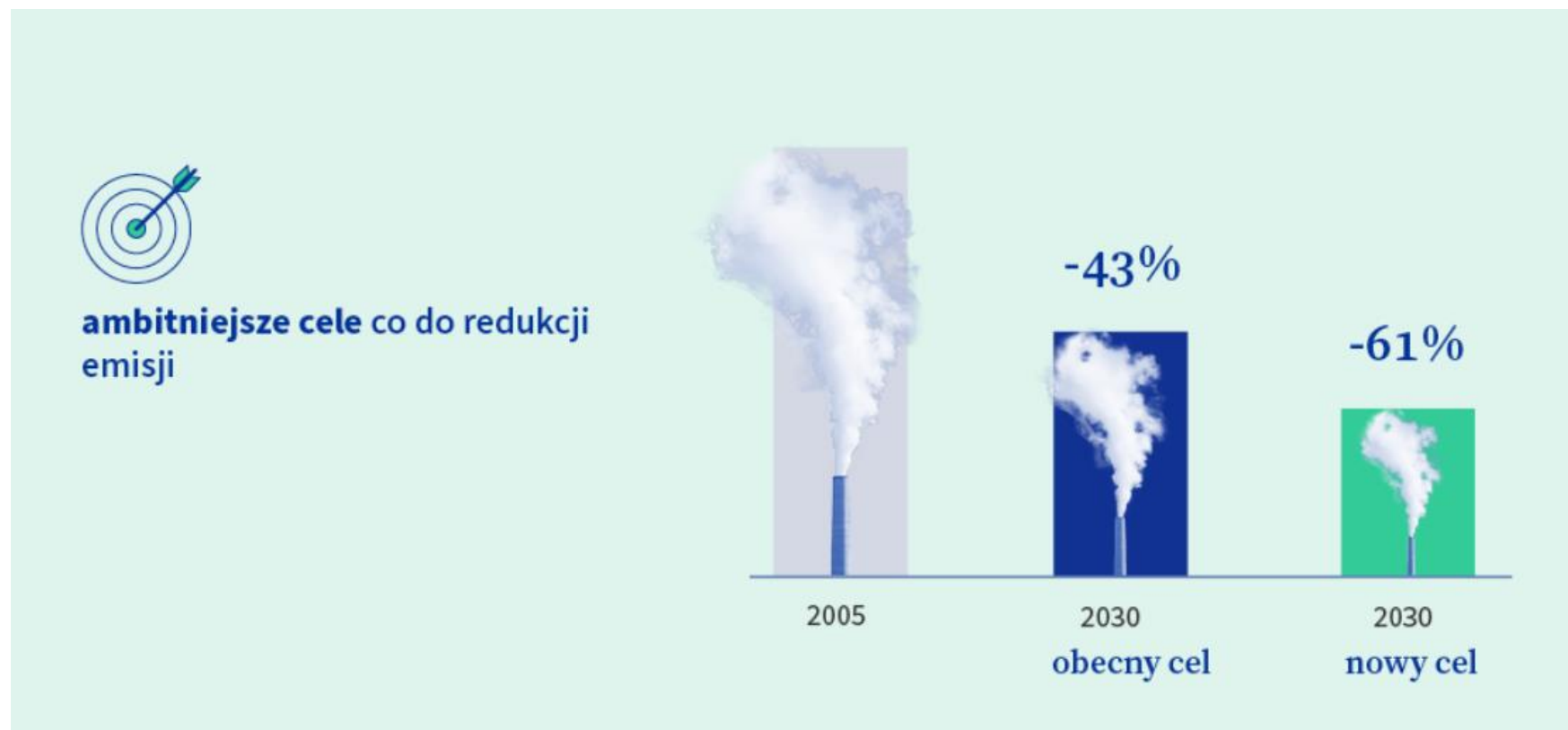
Transport lotniczy i morski

generują odpowiednio 14,4% i 13,5% emisji pochodzących z transportu w UE.

Emisje unijnego sektora transportu
(według ostatnich dostępnych danych z 2018 r.)

- <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>

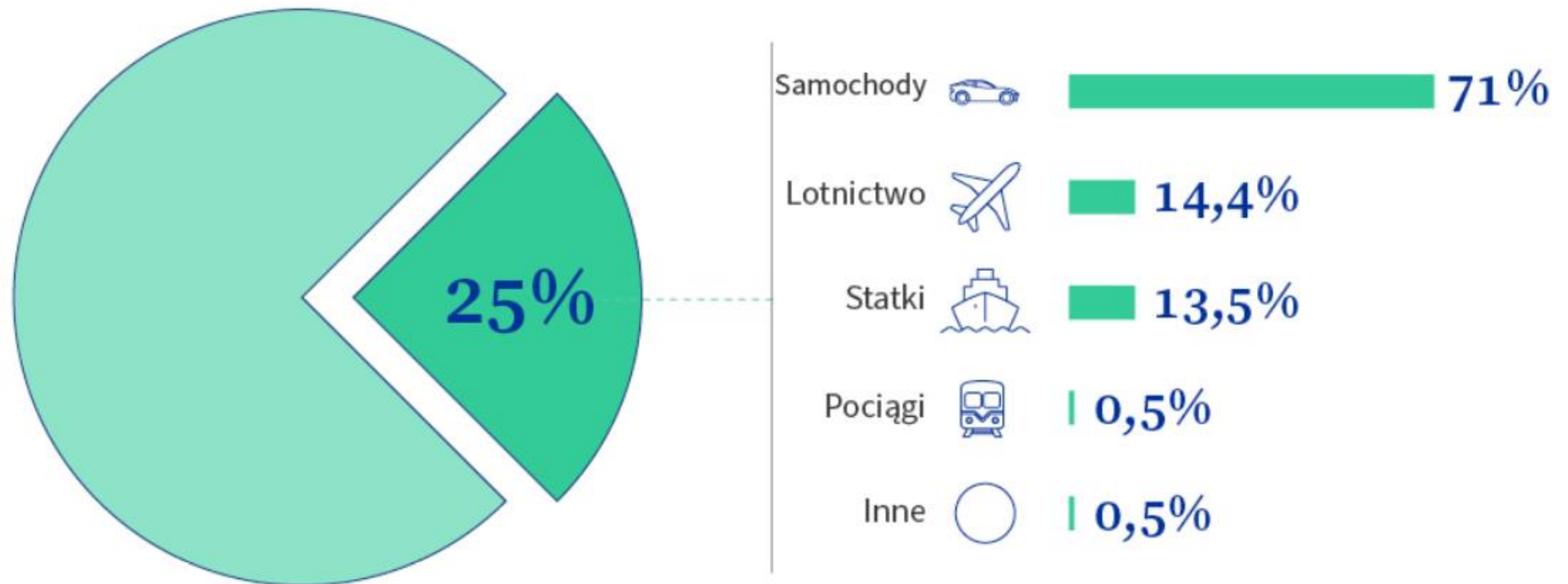
Nowy cel - ogólna redukcja emisji w odnośnych sektorach o 61% do 2030 r. w porównaniu z 2005 r.

- <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>

System EU ETS 2

- KE zaproponowała też, by utworzyć nowy, odrębny system handlu uprawnieniami do emisji dla budownictwa i transportu drogowego
- wg projektu do 2030 r. emisje w tych sektorach zostaną ograniczone o 43% (w porównaniu z 2005 r.)

Transport generuje niemal 25%
emisji gazów cieplarnianych w UE.

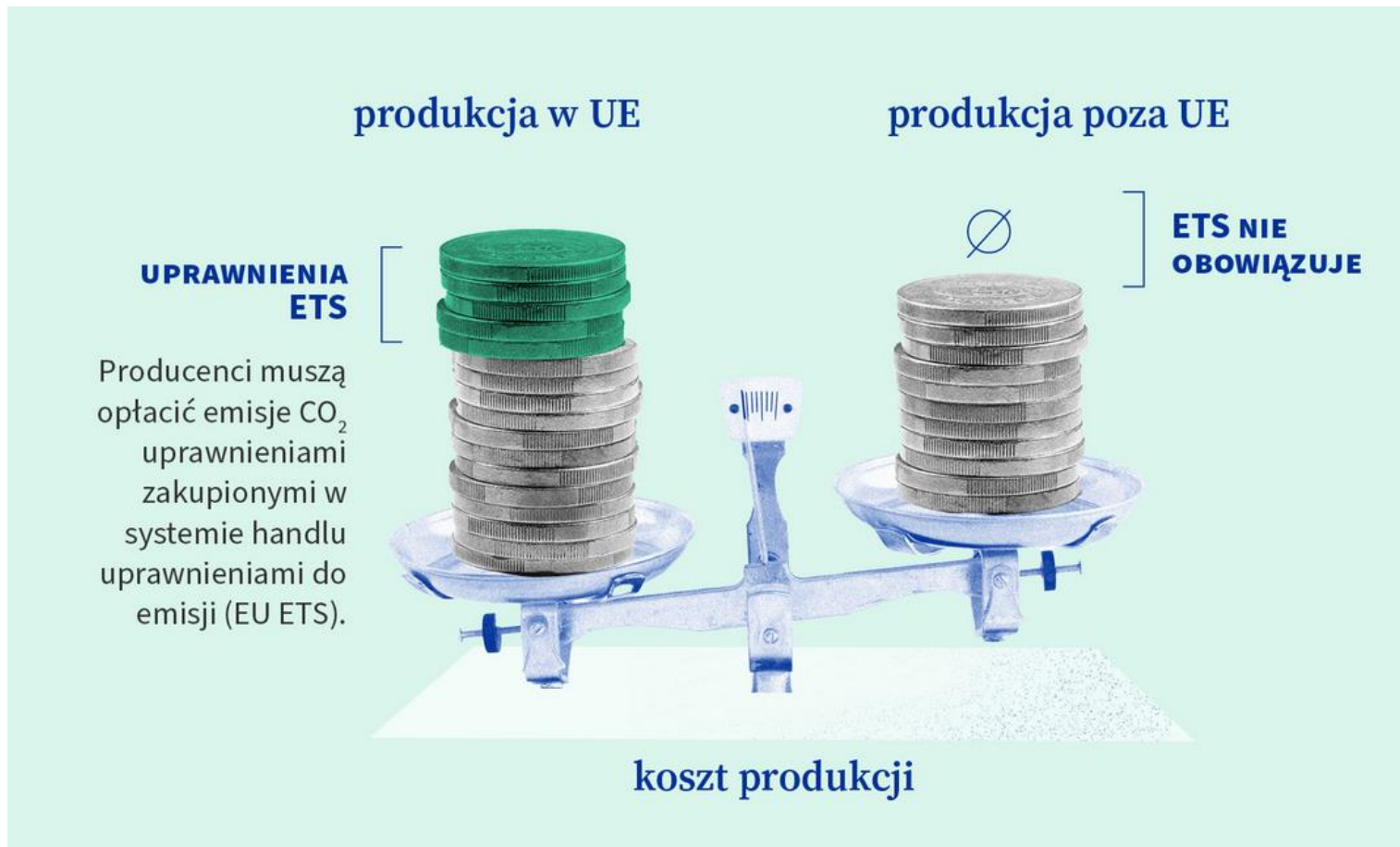
- <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>

Spółeczny Fundusz Klimatyczny (Social Climate Fund)

- został ustanowiony na mocy przepisów przyjętych w 2023 roku
- bezpośrednio związane z wprowadzeniem mechanizmu EU ETS 2.
- dochody uzyskane ze sprzedaży tych uprawnień, zostaną przekazane do Spółecznego Funduszu Klimatycznego.
- Jego głównym celem będzie wsparcie finansowe obywateli i przedsiębiorstw UE, które w największym stopniu będą obciążone wprowadzeniem nowego systemu EU ETS2

Mechanizm dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ (CBAM)

- Celem mechanizmu jest uniknięcie – w pełnej zgodności z zasadami handlu międzynarodowego – sytuacji, gdy starania UE na rzecz redukcji emisji będą niweczone przez wzrost emisji poza jej granicami spowodowany:
 1. przeniesieniem produkcji do krajów poza UE (gdzie polityki przeciwdziałania zmianie klimatu są mniej ambitne niż polityki unijne)
 2. zwiększonym przywozem wysokoemisyjnych produktów.

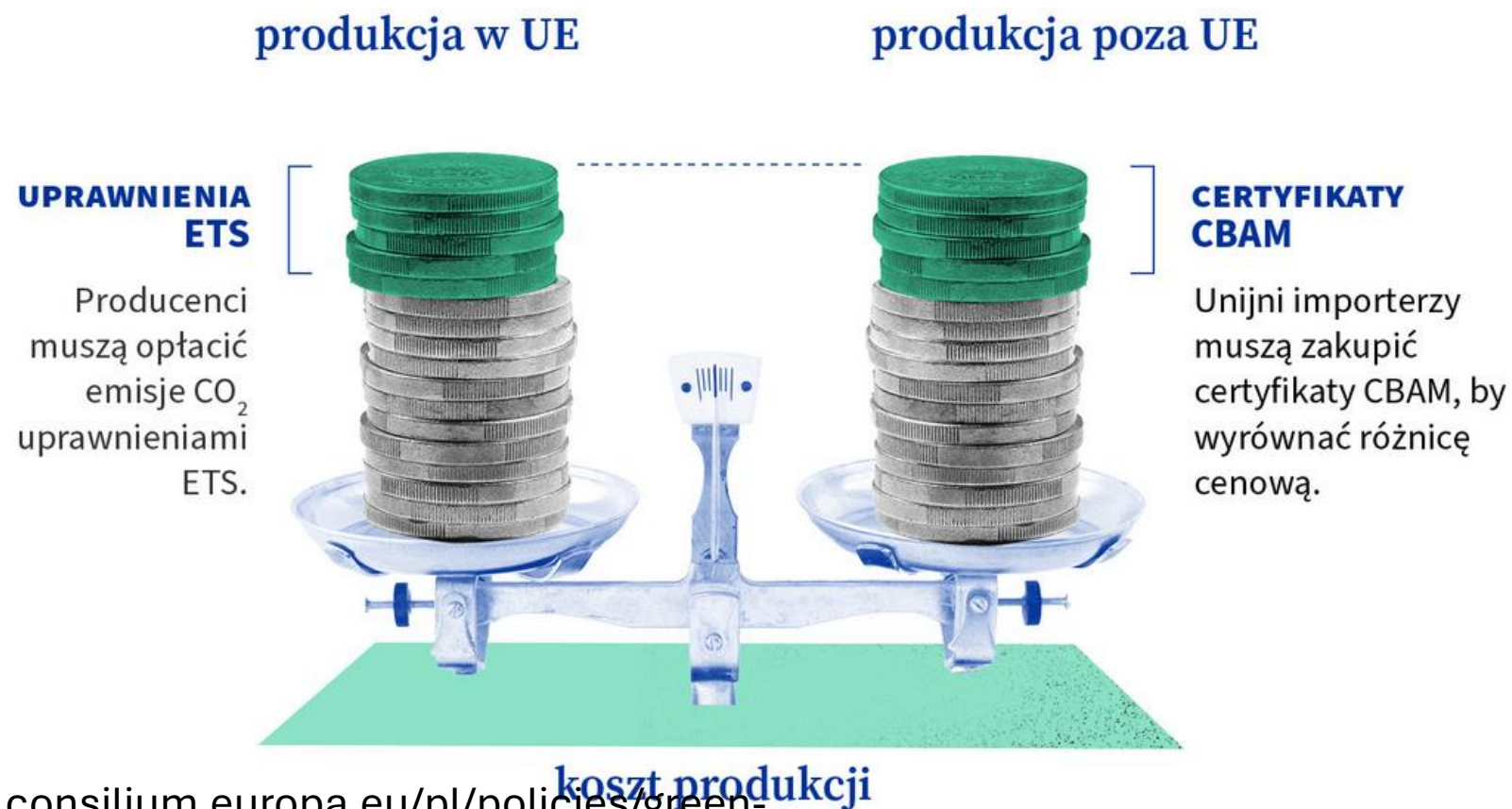
Skutki:

- produkcja wysokoemisyjna przenosi się do państw o niższych standardach klimatycznych
- importowane produkty stają się cenowo atrakcyjniejsze kosztem środowiska

Na czym polega ucieczka emisji?

- <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>

Jak działa opłata?

- <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>

Opłata CBAM

Jakie produkty?

Rada proponuje, by na początek opłata CBAM objęła sektory wysokoemisyjne o dużym ryzyku ucieczki emisji.

żelazo i stal

cement

nawozy

aluminium

energia elektryczna

W przyszłości opłata CBAM objęłaby kolejne sektory.

- <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>

Dziękuję za uwagę!